

Nieuwjaarsdag 2024

Inleiding

Waarom waren Maria en Jozef op de veertigste dag na de geboorte van hun kindje op weg naar de tempel? Er waren twee redenen.

In het begin van het evangelie van vandaag horen wij hoe Maria en haar Kind naar de tempel gaan om, zo zegt de Wet van Mozes, zich te laten reinigen. Mijn moeder had het niet zo begrepen op dit reinigingsritueel. 'Als het om reiniging gaat, kunnen ze beter de mannen naar de kerk sturen', zei ze

In onze liturgie heeft iets van kerkgang geen plaats meer. Best jammer want het getuigt toch van een diep geloof in de oerkrachten van je leven, als je na de geboorte van je kind, dat je negen maanden onder je hart hebt gedragen, teruggaat naar het Huis van God, om Hem voor de geboorte van je kind te bedanken. Je draagt je kind aan God op, omdat je weet dat Hij het begin en het einde is van alles wat leeft. Bij Hem komt alle leven vandaan, naar Hem keert alle leven terug. Zo ondergaat ook Maria vandaag haar kerkgang.

De tweede reden heeft alles te maken met het oude Paasverhaal. Het verwijst naar de nacht waarin de eerstgeboren zonen van de Egyptenaren stierven, terwijl de oudste zonen van de Israëlieten gespaard bleven. In die verschrikkelijke nacht vol bloed, geweld en duisternis heeft het Volk beloofd om voortaan de oudste zonen in de tempel op een speciale wijze aan God toe te wijden.

Overweging

In de H. Schrift wordt elk geboorteverhaal afgesloten met de naamgeving. Acht dagen na zijn geboorte wordt Jezus besneden en krijgt hij zijn naam. Als mens ben je er pas, als je ook geroepen kan worden. Dan ben je ergens op aan te spreken. Bij name raak je gekend en genoemd. Ook het Kerstkind krijgt een naam en wordt daarmee lid van het Joodse Volk. En bij dat volk verwijzen namen niet zozeer naar het verleden (het vernoemen naar iemand), ook niet naar het heden (modenamen). Een naam geef je met je blik op de toekomst. Een kind 'n hoopvolle naam geven betekent in de Bijbel: 'dat wensen wij het nieuwe kind toe. Zo zul je heten, zo zul je worden!'

En maak je naam waar! Er spreekt verwachting uit: je levensprogramma. Zo betekent de naam Abraham: 'Vader van vele volkeren'. De naam Eva betekent: 'Moeder van alles wat leeft'. De naam Israël betekent: 'Strijder van God'. De naam Benjamin: 'zoon van het geluk'. De naam Jozua en Jesjua betekent: 'Hij die redt'. Deze naam krijgt ook het Kerstkind. Officieel heet Hij dan: 'Jesjua Ben Jozef' - Jezus, de Zoon van Jozef. Daarmee krijgt Jezus zijn levensprogramma mee. Het is meer dan een etiket. Deze naam zal Zijn leven worden. Zoals je heet, zo zul je zijn! Natuurlijk maakt niet iedereen zijn naam waar. Maar was de naam van Jezus niet aangezegd door een engel? Dan heeft Jezus zijn naam van God zelf ontvangen.

Lucas vertelt over Simeon en (tussen haakjes wij hebben van die Simeon een oude man gemaakt, dat staat eigenlijk nergens, maar goed dat laat ik maar even zo) Lucas vertelt over Simeon die begint te zingen. Dat doe je als je hart ergens vol van is. In het Evangelie van Lucas is dat al de vierde keer dat er gezongen wordt. Eerst zingt Maria haar lied, haar Magnificat, dan Zacharias, de vader van Sint Jan de Doper. Vervolgens de engelen bij de herders op het veld bij de geboorte. Nu zingt Simeon zijn lied: 'Mijn ogen hebben het heil gezien', zingt Simeon.

Wat aanschouwen onze ogen in onze tijd? De dood van meer dan honderd miljoen mensen die van de honger dreigen te sterven? De evenzovele miljoenen vluchtelingen die nergens meer thuis zijn? De uitkijk op een wereld vol onheil en geweld staat tegenwoordig midden in onze kamers, zelfs in grootbeeld. Deze uitkijk heet televisie. Ook in het komend jaar 2024 zullen onze ogen naast heil nog heel veel onheil zien. En de ogen van velen zullen zo verblind worden door wat ze zien dat ze het zicht op het heil verliezen. Maar de evangelist Lucas vertelt het verhaal van een man die wel de ellende, toch vooral ook het heil zag, die dat zag tot in de diepte.

En - zoals Lucas zo graag doet - zet hij op gelijke hoogte met Simeon een vrouw. Een vrouw, die in haar leven alles heeft meegemaakt: een huwelijk, jong weduwe geworden, daarna eindeloos lange eenzame jaren.

Het lijkt, of ze wat in de schaduw van Simeon blijft, maar dat is maar schijn, veroorzaakt door de vertaling.. Als je nauwkeurig de Griekse tekst leest, staat er, dat zij voorgaat (!)... in gebed en dat zij zelfs ook de verkondiging (!) ter hand neemt. En wat preekt zij dan? Zij spreekt over Gods bevrijding! Zowel Simeon als Hanna worden door Lucas geschetst als vertegenwoordigers van het Oude Verbond, die Jezus herkennen als de Messias. Ze herkennen Jezus als de bevrijder van Jeruzalem, als het licht en het heil voor heel de wereld. Dus niet alleen voor de Joden, maar ook voor niet-Joden. Niemand wordt uitgesloten. Zij zien Jezus als de bringer van licht en vernieuwing. Met de geboorte van Jezus is Gods licht over de wereld gekomen en zicht op bevrijding. En wat geeft er meer hoopvolle verwachting dan zicht op bevrijding ?

‘Hoop’ zegt Vaclav Havel, ‘is een cadeau dat je krijgt, het is een geschenk en alles wat je hoeft te doen is het aannemen. Hoop is leren zien op die dingen die werkelijk belangrijk zijn: recht in de samenleving, liefde, barmhartigheid, grootsheid, gulheid, standvastigheid. Al de zaken waar Jezus in zijn leven over zal spreken en die hij zal doen. Het uitzien daarnaar, het werken daaraan, dat zou de grondslag van je leven moeten zijn. Het is de harde bodem, waarop je stevig kunt staan. Het is de hand van God.

Hoop dragen we binnen in ons.
Het is een kwaliteit van de ziel
en hangt niet af
van wat er in de wereld gebeurt.

Hoop is niet voorspellen
of vooruitzien.
Het is een gerichtheid van de geest,
een gerichtheid van het hart,
voorbij de horizon verankerd.

Hoop
in deze diepe en krachtige betekenis
is niet hetzelfde als vreugde
omdat alles goed gaat,
of bereidheid je in te zetten
voor wat succes heeft.

Hoop is ergens voor werken
omdat het goed is,
niet alleen
omdat het kans van slagen heeft.

Hoe ongunstiger de situatie is
waarin we hoop laten zien,
des te dieper is de hoop.

Hoop is niet hetzelfde als optimisme.
Evenmin de overtuiging
dat iets goed zal aflopen.
Wel de zekerheid dat iets zinvol is
ongeacht de afloop,
of het resultaat.

De diepste en belangrijkste vorm van hoop
is de hoop die we als het ware van 'elders' krijgen.

Tot zover Vaclav Havel

We zien vandaag een man en vrouw, bejaard als twee grootouders, die zich buigen over een zes weken oude baby. En daar tussenin - wat stil en op de achtergrond - de ouders, die net als Abraham hun Kind beschouwen als een geschenk van de Eeuwige. Met bewondering kijken zij naar de leefwijze en de vroomheid van de generatie vóór hen, verwonderd ook over de toekomst van hun kind.

Drie generaties als voorbeeld en als rolmodel voor ieder van ons in de drie fasen van een mensenleven: de kinderjaren, de jaren van je vruchtbaar en werkzaam leven, de dagen van je ouderdom. Niemand in dit tafereel is verstart of verkrampt. Er is bruisende vitaliteit, ook al zijn woorden als val, dood, zwaard, tegenspraak, woorden die óók gehoord worden... toch overheersen woorden als: licht, bevrijding, opstanding, glorie, toewijden, wijsheid, opgroeien, sterk worden, genade. Het zijn evenzoveel uitingen van hoop, die ons hier - diep - uit de joodse traditie worden aangereikt.

Met Nieuwjaar wensen wij elkaar een gelukkig en/of zalig Nieuwjaar toe
En naast een Gelukkig en Zalig jaar wens ik u vooral een Hoopvol Nieuwjaar.,

Astrid Veldhuis